

Ikki bara GRIKKALAND

Einaræðið valdar í 25 lond- um runt um í heiminum

10 royndir at gera kvett í 1967 – bert tvey nýggj hernaðarstýri

Hóast tiggju royndir voru gjörðar til at gera statskvett í 1966, óktist hernaðarstýrini bert við tveimum – Grikkaland og hitt fyrrverandi bretska hjálendið í Vesturafrika, Sierra Leona.

Það eru nógvir felags eginleikar hvussu hernaðarstjórnirnar eru komnar fram og hvørja gongd tær hava gingið.

Teir nýggju leiðararnir skifta heldur ham og innflyta sivil-merktar stýrisformar.

Aftur í 1967 voru fleiri statskvett gjörd. Henda samfelagsbroyting, ið vit mest kenna frá Afríku, má væntast at verða ein fastur táttur í uttanríkispolitikkinum nógv ár framvirk.

Fleiri siggja uppá tey hernaðarligu statskvettini í u-londunum, sum eitt slag av »demokratiskari barnasjúku« — men tey vara bara nógv longri. Í Thailandi og Turkalandi til dømis hefur herurin stílað tí politiska livinum í 30-40 ár, og nógvir latinamerískir statir kunnu siggja aftur á ein útvikling, ið hefur verið merktur av einari hermannastjórn.

Hernaðardemokrati

Tey seinastu áriní hava víst eina broyting við at herurin eisini í hesura londum hefur

KONSTANTIN, ein av teimum mongu. ið máttu flýggja vegna eitt statskvett.

sýnt eina gerðan av einum slag av demokrati.

Hóast ikki eitt heilt fullfíggað bíket kann gevast yvir politikkin hjá herinum í u-londunum, eru tað ávis gjøgnumgangandi dømir í nærum øllum teimum kvettum, ið eru gjörd tey seinastu áriní, sum benda á eitt hernaðardemokrati.

Teir veiku flokkarnir

Fyrst og fremst mangla so at siga øll hesi lond eitt politiskt

floksbýti, ið minnir um vesturheimin. Men nøkur — og sum oftast stabil — við undantak av latinamerískum statum, er tað politiska lívið bygt upp runt um persónar. Teir flokkar ið eru, hava eitt ella annað áhugamál, í Afrika sum oftast eitt framhald av teimum ymisku stammunum.

Í teimum stóru bólkunum væntar oftast ein sterk leiðsla, ið kundi fingið nakað burtúr hesum hópi av fólki, og hetta ger, at herurin er tann einasti parturin har skil er í ið viðkomandi landi.

Sivilar uppgávur

Hertil kemur, at herurin hefur ein hóp av sivilum uppgávum. Hermannatænastan er oftast einasti møguleiki fyri at læra at lesa og skriva, fyri at fáa ein tekniskan lærdóm — ella kanska bara at fáa arbeiði.

Hetta viðkemur ikki bara tí meiniga hermanninum, men eisini offiserinum. Í hesum londum hvar stóru tórvur er uppá teknikkarar, fáa offiserarnir oftani til uppgávu at arbeiða við ymiskum ikki-hernaðarbeiðum — at byggja vegir og brýr, at taka sær av ymiskum figgar-spurningum og so framvegis. Skoytir man uppá her, at teir yngru offiserarnir ofta hava fingið at vita um neyðina fyri einari sosialari kolvelting undir teirra lærdómi í Englandi, Fraklandi ella USA, vil hetta siga, at heryirmenninir í dag eru meira vinarinnaðir fyri einari framtig framtíð, enn teir sivilu politikkarin, ið koma frá tí sosiala og figgarliga yvirklassanum, og harvið eru bundnir av áhugamáli tess.

Áhugamálini hjá herinum

Hetta vil ikki siga, at herurin ikki eisini hefur persónlig áhugamál. Niðurskurður av lónini hjá hermonnunum hefur ofta ført til kvett. Høgtstandandi heryirmenn royndu aftan á junikríggið, kvett ímóti Nasser — orsakað av útreinsanini aftaná tapið til Ísrael. Í Algiri-um var grundin, av einum mis

eydnaðum kvetti, persónlig riva lisering millum Boumedienne og generalarnar.

Tær mest vanligu grundirnar til at herurin hefur gjørt statskvett tey seinastu áriní er: vána lig sosial og figgarlig kor, innanhýsis stríð orsakað av religiøs-um ella tjóðskaparligum spurningum, ódugnaskapur og korrupsjón millum teir sivilu politikkarar og endaliga tann hugsaða »hóttanin frá vinstur«, ið kann strekja seg frá einari beinleiðis roynd at gera kvett (Indonesía) til ótta fyri, at vinstribólkurin kemur at vinna eitt val, ið skal verða (Grikkaland, Argentína).

Ov stórir tvørleikar

Tá ið hernaðarstjórnin er komin í hásetið, kemur spurningurin: Kunnu heryirmenninir gera tað betri?

Tá talan er um ta sosialu og figgarligu kolveltingina er svar ið oftani nei. Tað er blivið forklárað við, at evnini hjá teimum leiðandi hermonnunum ikki sláa til — men hetta er bara tann eina síðan. Hin vegin eru tær stóru uppgávurnar og tær smáu meðalini, og tann veruleiki, at eitt hernaðarkvett ikki neyðturviliga førir stabilitet við sær. Stríð ímillum politikkarar verður avloyst av innanhýsis stríði ímillum heryirmenninir, og millum offiserarnar og teir sivilu politikkarar, ið verða óðir um at bliva skúgvadir til viks.

Nýggir vandar hótta

Teir nýggju leiðarnir vilja siggja, at kvettið hefur skapað nýggjar pressjónsbólkar, og man sær tí ofta, at eitt hernaðarkvett er blivið avloyst av einum øðrum, tí felagarnir siggja, at tað gekk ov skjótt ella ov spaku ligt.

Eisini vandin fyri einum borgarakríggi hóttir teir nýggju leiðarnar, sum oftast seta demokratið til síðis eina tíð, og tá skal ein sterk hond til at minka henda vanda. Hóast meir enn ein hálv millión kommunistar voru dripnir, forðaði hetta ikki byrjanini til eitt guerilla kríggið á Indonesíu.

NASSER, kundi farið frá aftaná junikríggið,

Bara fyribils

Tað má tí vera klárt, at hernaðarstýrini hava sínar álvarssomu minniður. Ein tilik »handilsstjórn« kann hava virði eina tíð, men ætla heryirmenninir at seta fótin heilt fastan her, er vandi fyri, at tað góða fer burtur við tíðini, og hetta verður bara ein nýggjur flokkur av valdsharrum. Tað er einki innantómt tos at »fullkomin makt er fullkomiliga rotin«.

Einræðisharrarnir doyggja út

Ein má bita merki í, at herurin í dag yvirhøvar er meira fúsar at geva teymarnar til politikkarar — ella teir í øllum forum heldur velja at »býta ham« og seta á stovn eitt sivilmerkt stýri, har herurin tó framvegis hefur tað avgerandi orðið. Tilíkar stjórnir finna vit millum

Tey 25 londini við meira ella minni eyðkendari hernaðarstjórn eru:

BRASILIA
BOLIVIA
ARGENTINA
PARAGUAY
GRIKKALAND
ALGERII
SIERRA LEONA
OVARA VOLTA
GHANA
TOGO
NIGERIA
DAHOMÉY
MIÐAFRIKANSKA TJÓÐVELDI
CONGO
BURUNDI
EGYPTALAND
JEMEN
SYRIA
IRAK
PAKISTAN
SUÐURKOREA
BURMA
THAILAND
SUÐURVIETNAM
INDONESIA

annað í Suðurvietnam og Brasilíu.

Hetta sigur okkum, at einræðisharrarnir eru við at doyggja út. Í latinamerika, har ein hópur av tilíkum einræðisstýrum hava verið, er bara ein eftir, forsetin í Paraguay, Stroessner generalur, ið hefur sitið síðan 1954. Í flestu øðrum stóðum hefur herurin sæð, at tað í longdini skaðar hann sjálfan við at málbinda demokratið og gloyma tær ætlaðu broytíngarnar, tá ið statskvettið var gjört.

Skála skipasmiðja & handilsvirki

SKÁLA

Telefon Runavík 7260

Stálskipasmíð

Sleipistöð
Skipasmiðja
Mekaniskur verkstaður
Elektriskar installatiónir
Skipstúgerð
Fiskaútflutningur
Sildaútflutningur
Frystivirki
Matvorbúð
Klædnabúð
Kol

Nýmótans fiskavirki við kuldagoymslum

LESID SOSIALIN

FÆRØSK MARGARINE

Vita No 1

VITAMINISERET

FÆRØSKT PRODUKT

FINT PRODUKT